
Ungdomshelse

BOKOVERSIKT

Mens skolelegevirksomheten i Norge er blitt nedprioritert de senere år, gjeninnførte Danmark i 1996 en obligatorisk legeundersøkelse, en ”utskolingsundersøkelse” av alle skoleelever i 8. eller 9. klasse. Dette er dels en tradisjonell screeningundersøkelse med sikte på oppfølging av udiagnostisert eller inadekvat behandlede medisinske problemer, dels et utgangspunkt for helseopplysning og samtale om eventuelle helsemessige hensyn ved yrkesvalg.

Boken beskriver en undersøkelse som er utført i tilknytning til utskolingsundersøkelsen, og basert på spørreskjemaopplysninger fra legen, elevene og læreren om helse/sykdom, helserelaterte vaner, livsstil, funksjonsnivå og ressurser. Ca. 80 % av elevene fra et representativt utvalg danske kommuner deltok. Spørsmålene om sykkelighet er utformet noe forskjellig til leger og elever, og belyser hvordan elevens opplevelse av helseplager ikke er synonymt med legens diagnosesetting. For eksempel oppgir legene at ca. 8 % av elevene har en ryggglidelse, mens 30 % av elevene oppgir å ha hatt ryggsmarter siste to uker, og dobbelt så mange i løpet av siste år. Tilsvarende angir legene at 2 % har spenningshodepine, mens hele 54 % av elevene har hatt hodepine de siste to uker, og ca. halvparten av disse har brukt medisin for plagene. Når spørsmålet går på diagnose mer enn symptomer, svarer imidlertid lege og elev mer likt. Begge oppgir astma hos ca. 5 % av elevene. Dette illustrerer problemene med å sammenlikne sykkelighet i ulike undersøkelser med forskjellig design og spørsmålsutforming.

Kjønnsulikheter i helse og sykdom fremkommer både i selvrapportert helse og i legens diagnoser. Jentene oppgir hyppigere symptomer på hodepine, hudlidelse og forkjølelse enn guttene, og de bruker mer medisiner mot disse plagene.

Boken er full av informasjon om danske ungdommers helse, og inneholder interessante tabeller om helse i forhold til helserelatert atferd, sosiale forhold, mestringsevne og skoletrivsel. I noen grad settes resultatene opp mot andre, stort sett danske, undersøkelser, men man har ikke lagt vekt på å presentere en diskusjon av funnene. Mye er sikkert også relevant for norske ungdommer. Det er slående hvor mye større oppmerksomhet dette feltet har fått i Danmark enn i Norge, hvor en tilsvarende systematisk registrering av barns helse mangler.

Kari KveimLie

Avdeling etter samfunnsmedisin

Statens institutt for folkehelse

Publisert: 10. mars 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.